

طرح درس جهت ارائه در نیمسال تحصیل 1403-1404

دانشکده	علوم انسانی	گروه	جغرافیای سیاسی
گرایش	-	مقطع	دکتری
نام درس	جغرافیای سیاسی دریاها	نوع درس	پایه ■ نظری ■ تخصصی □ اختیاری □ عملی □ نظری-عملی □
تعداد واحد	2 واحد	نام استاد	محمدرضا حافظ نیا
دروس پیش نیاز	-	تلفن دفتر کار	3685
دروس هم نیاز	-	پست الکترونیک	Hafezn_m@modares.ac.ir

✓ اهداف درس:

✓ آشنایی دانشجویان با مباحث جغرافیای سیاسی دریاها و افزایش قدرت تجزیه و تحلیل آنها در باره جنبه ها و ابعاد سیاسی فضاهای دریایی، با تأکید بر بیان تجربی مفاهیم و مصادیق مربوطه در مناطق دریایی پیرامون ایران.

✓ رئوس مطالب و برنامه ارائه در کلاس: (در صورتی که واحد عملی یا نظری-عملی بود، نوع آموزش در توضیحات بیان شود)

شماره جلسه	موضوع جلسه درس	توضیحات
جلسه اول	تبیین فلسفه و ماهیت جغرافیای سیاسی دریاها و ارتباط آن با حقوق بین الملل	-
جلسه دوم	تبیین اجمالی سیر تحول ارتباط انسان با دریا و بازتابهای سیاسی/جغرافیایی آن	-
جلسه سوم	سیر تحول کنترل سیاسی فضاهای دریایی و مناسبات قدرت در دریاها	-
جلسه چهارم	سیر تحول و تکامل حقوقی فرآیند قلمرو سازی کشورها در فضاهای دریایی	-
جلسه پنجم	تبیین فلسفی و ماهوی قلمروها و مرزهای دریایی بر اساس کنوانسیون 1982	-
جلسه ششم	معیارها و روشهای تعیین حریم و حدود مناطق دریایی کشورها در سطح آبها	-
جلسه هفتم	معیارها و روشهای تعیین قلمرو ملی در بستر دریاها	-
جلسه هشتم	تشریح پدیده ها و فضاهای سیاسی خاص دریایی	-
جلسه نهم	نظریه های قدرت و استراتژی دریایی	-
جلسه دهم	رابطه موقعیت دریایی با توسعه و قدرت ملی کشورها	-
جلسه یازدهم	دریا و همکاری بین المللی (سازمان های بین المللی آب پایه)	-
جلسه دوازدهم	الگوهای نا امنی دریایی	-
جلسه سیزدهم	مناقشات دریایی ناشی از قلمرو سازی کشورها	-
جلسه چهاردهم	دریا و نمادسازی فرهنگی/سیاسی	-
جلسه پانزدهم	ایران و دریا: فرصتها، ظرفیتهای و تنگناهای دریایی و اقیانوسی	-
جلسه شانزدهم	ارزشیابی	-

روش ارزشیابی: ترکیبی (ارائه دانشجو در کلاس + امتحان کتبی ورقه).

منابع :

- میرحیدر، دره. (1389). **جغرافیای سیاسی دریاها**. در کتاب: تحولات پنج دهه اندیشه و جستار در جغرافیای سیاسی. تهران: انتشارات پاپلی.
- چرچیل، رابین و لو، آلن. (1367). **حقوق بین الملل دریاها**. ترجمه: بهمن آقایی. تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی
- حافظ نیا، محمدرضا و کاویانی‌راد، مراد. (1398). **جغرافیای سیاسی دریاها**. فصل سوم کتاب افق‌های جدید در جغرافیای سیاسی. تهران: سمت.
- پورنوری، منصور. (1394). **حقوق دریاها/ بین المللی و داخلی**. تهران: انتشارات پیام عدالت.
- ذاکر حسین، عبدالرحیم. (1379). **سیر قدرت در دریاها**. تهران: مرکز انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی.
- نامی، محمد حسن. (1389). **تنگه ها و نقاط استراتژیک جهان**. تهران: نشر سهره، زیتون سبز.
- حافظ نیا، محمد رضا و ربیعی، حسین (1392). **مطالعات منطقه ای خلیج فارس**. تهران: سمت.
- نامی، محمد حسن و محمدپور، علی. (1390). **جغرافیای سیاسی و حقوقی آبهای مرزی ایران**. تهران: نشر سهره، زیتون سبز.
- Glassner, M. I. & Fahrner, C. (2004). **Political Geography**. New York: John Wiley & sons.
- United Nation. (1994). **United Nations Convention on the Law of the Sea**. New York: UN.
- Prescott. J. (1975). **The political geography of the oceans**, New York. John Wiley & sons.
- Green, Maryan. (1987). **International Law**. London: Pitman Publishing.
- Ngantcha, Francis. (1990). **the Right of Innocent Passage and the Evolution of the International Law of the Sea**. London: Pinter Publishers Limited.
- Hannigan, J. (2015), **the Geopolitics of Deep Oceans**. Cambridge, UK: Polity Press.
- Kim, B. M. (2014). **Governance of the global commons: the deep seabed, the Antarctic, outer space**. KIEP World Economy.
- Nathan J. Bennett. (2019). In *Political Seas: Engaging with Political Ecology in the Ocean and Coastal Environment*, Coastal Management, 47:1, 67-87, DOI: [10.1080/08920753.2019.1540905](https://doi.org/10.1080/08920753.2019.1540905)
- Nohara J. J. (2017). **Sea Power as a Dominant Paradigm: the rise of China's new strategic identity**. *Journal of Contemporary East Asia Studies*. 6, 2.
- Sumida J. (1999). **Alfred Thayer Mahan, Geopolitician**. *Journal of Strategic Studies*. 22, 2-3.